

SAMO ŽIVETI
ŠKEMO

str. 4

ČLOVEK
KI JE NAŠ
"PAJDAŠ"

str. 8

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 7. aprila 1994 • Leto IV, št. 7

KLONCKANJE

Pá nam klonckajo po našaj dveraj. Zdaj po štiraj lej-taj. Pá začnejo z nami lepau gučati. Vse partije na red. Zdaj, gda bi ničali naš glas. Najoprvm pa tisti papir, iz šteroga vsak kandidat, šteri bi rad biu poslanec v parlamenti, more vküper pobrati najmenje 750 falatov, ka leko gor na lišto pride.

S temi papiri se že vsefele godi. Zavolé manipulacije ge tó. Najbole neduzna je ta, ka kloncka tisti, šteri vküper beré te papire, pa ne pove, od štere partije je prišo. Najbole neskejo povedati tisti, šteri so od najvekse partije prišli, štera zdaj regéra. Gestejo takše partije, štere si té cedale za penaze kipüjejo. Tistomi plačajo par forintov, šteri je djüjtiva, pa tistim tó, šteri tádjajo svoj listič. Če gestejo lidgé, ka za stotko morijo drugoga človeka, zaka bi nej bili takši, šteri za trištiri stotke tádjajo té ničvreden fecni. V Pešti je en takši človek za penaze gorkelo plakatlina, ka na štero partijo naj dojdajo lidgé té papire. Drugi pa je začno te plakatlina z eno šibo doj frčkati, kaj njega naj milijonarge lepau pri miri njajo, ka un ne vej, ka zranje na sto deje svoji držini. Prvi je čemeran grato, pa je toga drugoga vse vküper zbiu pa zbrso, pa ma eške skor okau tó vöpiusto. Te zdaj gestejo takši, šteri drugo neženejo, ka če nji ne njajo na oblasti, te pá nazaj pri-

Gornjeseniška lutkovna skupina je tudi letos razveselila gledalce z novo predstavo. "Mlinarovo prpovejst" so si Gornjeseničani lahko ogledali 27. marca. Več o tem na strani 7.

dejo rdeči vrazgé pa nas žive zejo. Najde se takši dihovnik tó, šteri pa tak predga, ka se pogüpbimo, pa do nas pravi vrazgé cvrli v pekli, če ne damo svoj glas na tau pa na tau partijo...

Ge mam enoga spoznanca. Enoga beteznoga človeka. Eške gda je malo dejte biu, ga je boži bič sejko. Lagvo vidi, čüiti tó ne čüije dobro, trnok zmetni guči, bole ropé, kak guči, glavau liča sé pa tá, odi tó s težavo in se samo s takšim piciklinom leko pela, šteri tri kolé má. Kak malo dejte. Ovak je pa sploy normalen. Samo tau se od zvüna ne vidi. Tisti, šteri ga ne pozna, misli, ka je tau

prej nikši nauri. Pa nej tak gé. Te mi gnauk té spoznanec pravi - fejst morem táposlušati, ka naj ga leko razmim -, ka ge sam prej tó v njegvi okroglini, pa bi leko njemi dau moj fecni, ka un tó ške biti parlamentarni poslanec, neodvisen, eni partiji nej cuj valon. Najprva sam ga vendrak gledó, kak tele na nauva vrata, pa sam vendrak od zvüna ranč takši biu, kak un. Eške njema sam se mogauče tó čüiden vüido, zato mi je pravo: ka se pa čüivaš? Vej mo pa ge takše tó znau gučati, kak ništarni v parlamenti, šteri drek pa šmek vse vküper znosijo?! Bole se ge tó ne trausim, kak ništarni tam?!...

Včasik sam ma obečo svoj listič, pa tau tó, ka ma eške več spravim. Tak je rad biu, kak malo dejte cukeri. Pa nej ka bi stoj mislo, ka je nauri človek gé, šteri ne vej, kaj dela! Un sam djenau vej, ka un nigder nede parlamentarni poslanec. Samo tau je nagér, kelko papirov si leko vküper spravi. Kelko takši lüdi najde, šteri ne gledajo samo na tau, ka je zvüna, liki na tau tó, ka je znautra. Ne gledajo samo na tau, ka jim stoj obečava, liki če je tau realno. Iz okolice Segeda je zato prišo v Somboteu, ka tam je puno srbske, rusoske, romanar-ske, vogr-ske mafije, pa luft je tu pri nas prej tó baukši

za njegvo astmo...

V stari cajtaj sam emo enoga drugoga spoznanca, šteri je flajsen delavec biu, vse je znau narediti v svoji meštriji, eške vodja brigade je tó biu. Siromaka so na tau tó nanjé vzeli, ka naj staupi v komunistično partijo. Liki don je vsigdar tak mislo, ka je na Vogrskom takši žitek, kakšoga tisti naredijo, šteri so vövceni. Namé je tó dosta štüiko, kaj kak lagvo té rosag stogi, ka ga prej mi lagvo pelamo. Mi, šteri smo nej delavci. Pa je v tau vö-rvo tó. Tačas ka sam ma gnauk nej pravo: Dragi prijateu! V šteroj partiji si te zdaj ti? V komunistični. No vidiš, in što vodi vogrsko državo? Prej mi, šteri smo vönavčeni. Če bi živo, bi mi vendrak eške zdaj tó nej dau valati, ka se je na Vogrskom liüstvi 40 lejt tak godilo, kak je stejla tista partija, štere člen je un biu. Pa je tiste šüifo, šteri so nej nutri bili. Ranč formalno tó nej.

Vejte, tau se mi malo zato čüidno vidi, ka takše partije, štere so štiri lejta mauč mele, zdaj pravijo, ka je tá vlada (kormány) tau pa tau lagvo delala. Uni so tó nutri v taujoj koalíciji bili! Ali pa je v zadnji štiraj lejtaj tó enopartijski sistem biu?

Zdaj premislite, na koga date svoj glas, pa sledik - če de se vam lagvo ali dobro godilo - tó ne pozabite na tau.

Francek Mukič

ALI SE URESNIČUJE MANJŠINSKI ZAKON?

Pod tem naslovom je pred nedavnim sklicala Manjšinska okrogla miza mednarodno tiskovno konferenco. Po sprejetju volilnega zakona je postalo očitno, da bodo ostale manjšine na Madžarskem brez parlamentarnega zastopstva. Postavljata se dve vprašanji. Ali se uresničuje manjšinski zakon in ali se je spremenil položaj manjšin po sprejetju le-tega?

Manjšinske organizacije skorajda enotno ugotavljajo, da ni pozitivnih sprememb na področju manjšinske politike, prej obratno, kajti ne uspeva uveljavitev konkretnih predpisov zakona o manjšinah. Omenila bi le nekatere.

ZASTOPSTVO V PARLAMENTU

Pred spremembo državne sistema (l. 1990) so imele manjšine na Madžarskem - četudi velikokrat le formalno - svoje zastopstvo v parlamentu. To rešitev je demokratično izvoljena madžarska skupščina odklonila.

Zakon o manjšinah (sprejet je bil julija 1993) v soglasju z madžarsko ustavo priznava, da je parlamentarno zastopstvo kolektivna pravica manjšin ter da se mora urediti s primernim volilnim zakonom.

Spremembe volilnega zakona so bile sprejete v parlamentu 1. decembra 1993, toda tudi te ne zagotavljajo manjšinam, da bodo prišle do poslanskih mest.

Madžarska ustava iz l. 1990, manjšinski zakon pa iz l. 1993 predpisuje, da se mora ustanoviti ti. inštitucija ombudsmana. Ta zastopnik manjšinskih interesov naj bi bil nekakšen "branitelj" manjšinskih pravic v parlamentu, toda tudi tega ni.

MANJŠINSKE SAMOUPRAVE

Temelj manjšinskih pravic naj bi pomenile manjšinske samouprave, ki bi se naj oblikovale do konca leta ali v naslednjem letu. V zakonu ni temeljito razčiščeno, kako naj bi se volile manjšinske samouprave. Postavlja se vpraša-

nje, ali bodo te samouprave izpolnile svoje naloge.

MANJŠINSKO ŠOLSTVO

Kot so na tiskovni konferenci poudarili, na Madžarskem pravzaprav ne moremo govoriti o pravem manjšinskem šolstvu (o šolah, na katerih je materinščina učni jezik). Tudi na 90 % tistih šol, katere so obravnavane v statistikah kot manjšinske šole - se poučuje le jezik manjšin, vsi ostali predmeti se poučujejo v madžarščini. To so večinoma šole z nizkim številom učencev, katere se zaradi novega sistema finansiranja težko ohranjajo. Tudi opremljenost teh šol je slabša kot podobnih madžarskih.

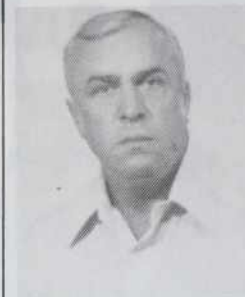
Po manjšinskem zakonu je narodnostno šolstvo sestavni del kulturne avtonomije, le da tega ne upoštevata ne šolski zakon ne nacionalni šolski program.

FINANČNE ZADEVE

Manjšinski zakon predvideva spremembo v finansiranju manjšinskih organizacij. V tem letu je šlo vse po "starem kopitu". (220 milijonov iz državnega proračuna za vse manjšine. Vsota je bila enaka tudi l. 1990, inflacija pa precejšnja.) Obstajajo seveda določeni viri, ki pa do ustanovitve manjšinskih samouprav niso dostopni.

Bilo je ugotovljeno, da je zakon po usmeritvah pozitiven, toda v praksi se zelo težko ali sploh ne uveljavljajo njegova načela. Problemi so tudi v odnosu večine do manjšin. Velikokrat pa tudi sami pripadniki manjšin nimajo pravnega odnosa do lastne skupnosti, do jezika, kulture. To je najbolj očitno, če pogledamo, koliko staršev vpisuje svoje otroke k pouku tujega jezika namesto materinščine.

IRENA PAVLIČ

**JOŽEF
GYEČEK**
(1941-1994)

30. marca 1994 je na veke enjalo biti srce Jožefa Gyečeka.

Gda se je lejpi sptolejšnji den pripravlo, gda smo drugi eške spali, te si se ti nepričakovano na veke poslovio od toga svejta, od vse tisti, štere si rad emo, štere si pozno. Tvoje srce, štero je puno lubezni bilau do toga svejta, do ljudi, ti je že večkrat na znanje dalo, da ti slabo služi. Ti, ki si tak rad živo, ki si na svejta najbalkši sin, oča, padaš, delavec biu, si nigdar ney zgiubo viipanja. Znotra ti je večkrat slabo bilau, zvuna si se pa veselo držo, biu si puno viipanja, dobre volč.

Nesmiljena človeška usoda je pa v tauj noči strašno krivico naredla. Zgibili so mati sina, deca očo, spoznanci, padaši vsigdar veseloga prijatela.

Gorenjeseniški pevski zbor pa je zgiubo dobroga pevca, padaša. Gda si biu med nami, smo vsi bole veseli bili. Ne vörjemo, ne moremo vörvati, da tebe nega več.

Na tiima te začnemo v naši srcaj žaliivati, bridko spoznavati, da tebe več nigdar nede med nami.

Počivaj v meri.

**Pevski zbor Avgust Pavel Gornji Senik
Zveza Slovencev na Madžarskem**

SPORAZUM O GOSPODARSKEM SODELOVANJU

DOGOVORI SO POMEMBNI, DEJANJA ŠE BOLJ

V Zalaegerszegu so podpisali sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju med Zalsko županijo in štirimi pomurskimi občinami, še ta mesec pa naj bi podpisali enak sporazum z Železno županijo.

S slovenske strani si je za podpis prizadevala Območna gospodarska zbornica v Murski Soboti in njen direktor Koloman Cigut.

Sporazum zajema sedem področij sodelovanja, in sicer je na prvem mestu informacijski sistem, ki predvideva izmenjavo gospodarskih informacij, tudi na osnovi računalniških sistemov. Sem sodi tudi izmenjava turističnih informacij in podatkov o zaposlovanju in trgu delovne sile. Govor je o podjetništvu, kjer načrtujejo pripravo skupnega kataloga o podjetjih in gospodarskih zmogljivostih, obojestransko predstavitev ustanov, ki se ukvarjajo z razvojem podjetništva in sodelovanje na sejmskih prireditvah (spomladanskem in jesenskem sejmu v Zalaegerszegu, na mednarodnem kmetijsko živilskem sejmu v Gornji Radgoni in na drugih podobnih prireditvah).

Posebna pozornost je namenjena kmetijstvu, kjer bi naj skupno izkoriščali zmogljivosti in tehnologijo, vzpodbujali ustanavljanje mešanih družb in višjih oblik sodelovanja. (Mimogrede: nekaj najemnikov madžarske zemlje iz Pomurja bi jim bilo hvaležnih, če bi razrešili zadrege pri prevozu pridelkov iz Madžarske v Slovenijo, op. pisca).

Sicer pa so v sporazum zapisana še nekatera področja in posebej tudi možnosti za vključevanje Pomurja v program prireditev za svetovno razstavo EXPO '96 v

Budimpešti. Prav tej veliki prireditvi namenja pozornost tudi sporazum, ki sta ga podpisala lendavska občina in območje Órség - Hetős - Göcsej.

Ob podpisu sporazuma o gospodarskem sodelovanju med Pomurjem in Zalsko županijo je bilo izrečenih tudi več, zlasti neuradnih sodb, ki niso najbolj naklonjene podpisovanju dokumentov, s katerimi ni nihče primoran uresničevati konkretnih nalog. To sicer drži, zlasti pa je res, da morajo za vsakim sporazumevanjem in sporazumom stati tisti, ki so pripravljene sodelovati. Pripravljeni pa bodo, če najdejo poslovni interes, medtem ko jim sporazum le olajša pot k cilju.

V tem duhu sta podpisali Slovenija in Madžarska tudi sporazum o coni svobodne trgovine. Slovenija je tak sporazum najprej podpisala s Češko in Slovaško, do konca leta pa ga namerava podpisati tudi s Poljsko.

Morda pa bodo imeli po podpisih državnih in regionalnih sporazumov manj težav slovenski gospodarski predstavniki na Madžarskem. Na pogovoru z ministrom za gospodarske dejavnosti, dr. Maksom Tajnikarjem, ki se je z njimi pogovarjal ob svojem obisku v Budimpešti, so drug za drugim naštevali probleme in težave, zaradi katerih se prepočasi povečuje gospodarska menjava med državama. Za sporazum med Pomurjem in Železno županijo pa kaže zapisati, da bi moral vsebovati člen, ki bi obe strani ne samo vzpodbujal, marveč zavezoval za hitrejši gospodarski razvoj krajev, kjer živijo porabski Slovenci (Železna županija) in prekmurski Madžari (Goričko v soboški občini).

eR

ZAČETEK PREROKOVANJ

Prerokovanje (jóslás) je oznanjevanje prihodnosti na osnovi nadnaravnega razsvetljevanja. Prerok vnaprej pripoveduje potek, pojavitev česa. V Stari zavezi Svetega pisma je več prerokov, ki pod božjim vplivom opominjajo ljudstvo in tudi Izraelovi sinovi večkrat vprašajo - preko svojih duhovnikov - Boga o prihodnosti.

Po kratkem povzetku vsebine prvih Sibilnih prerokovanj (8. str. seniške Sibilске knjige) podrobno spoznamo njeno pripovedovanje o zgodovini Salomonovega kraljestva ter o prihodu in križanju Mesije, Odrašenika ki je bil pri starih Judih pričakovani rešitelj, poslan od Boga, da bi resil ljudstvo, prinesel božje kraljestvo na Zemljo.

"Od te kraljice je spzijszano, ka je una ed-

na velika, ki Boga postü- je i ka je una med drögimi naprejpredányom Salamon krali tau nazvesztıla, ka tiszti postenoga szmrti zsidoszko králesztvo zanicsano bude. Tiszti na laszei szvétoga krizsa Vörápresztreiti bude. Tiszti leisz sze naide vu ednom ribnyeki. Da je Jezus Krisztus szvoje moke tarpeti mogo, zsidovje szo sz toga leszá krizs napravili, na sterom je Jezus vörápresztreiti mrau."

Sibila je prerokovala iz zvezd, kar pa Sveto pismo zavrača. Znamenje prave prerokbe je spolnitev prerokbe: "Ako govori prerok v Gospodovem imenu, pa se beseda ne zgodi in ne spolni, je to beseda, ki je Gospod ni povedal!" (Dt 18.22).

"Eta Sibila je nej bila zvucsena vu prilikaj, ar je

una doszta vu zvezdaj szpoznala od prisesztnoga Dugoványa. Eto je tudi Salamon Králi do viih prislo. On pita nyou, ka je ona odnjega proszit prisla. Ona pa odgovori in pravi: "Veliki krao Izráelszki, jasz szam zatok eszi prisla, nai bi vidla tvojo modroszt, sterof je tebej Bog tak jako podelil."

Nyidva dugo i doszta Dnévov med szebov gocita i Sibila osztáne 9 mejszecov vu Jeruzsalemí. Gucsij doszta i dugo vu tisztom sz Salamonon. Gda je Salamon szpozno, ka je Sibila z duhom modroszti napunjena i doszta od prisesztnoga dugoványa gucsi, téda právi on vu ednom dnévi njej, naj ona nyemi nisterne rejcsi od prisesztnoga dugoványa na znánye dá."

Marija

STROKOVNO SREČANJE UČITELJEV

V marcu je potekalo že tradicionalno strokovno srečanje učiteljev lendavske in monoštrskih osnovnih šol. Udeležili so se ga predvsem učitelji slavisti, hungaristi ter germanisti, poudarek je torej bil na pouku maternega in tujih jezikov. Učitelji in vodstveni delavci šol so izmenjali bogate izkušnje ob skrbno pripravljenih hospitacijah in strokovnih razgovorih.

Najprej so obe monoštrski osnovni šoli obiskali učitelji madžarskega jezika ter razredniki 8. razredov lendavske Dvojezične osnovne šole. Na monoštrski Drugi osnovni šoli so hospitalirali pri razredniški uri v 7. razredu; ura je bila namenjena razgovoru o poklicih in poklicnem usmerjanju. V pogovoru po hospitaciji so udeleženci razpravljali o sistemu slovenskega in madžarskega poklicnega usmerjanja in ugotavljali, da je madžarski sistem mnogo

širši, temeljitejši, v poklicnem usmerjanju osnovnošolcev pa ima odločilno vlogo razrednik, saj šole v večini nimajo posebne svetovalne službe (pedagog, psiholog, socialni delavec). Zanimivo je tudi dejstvo, da so madžarski osnovnošolci že vpisani v srednje šole v času, ko slovenski gredo šele na informativne dneve.

Drugi del monoštrskega srečanja je potekal na Prvi osnovni šoli; gostje iz Lendave so prisostvovali uri madžarskega jezika, v razgovoru pa izpostavili nekatere probleme, s katerimi se srečujejo pri pouku materniščine.

Teden dni pozneje so monoštrski učitelji obiskali Dvojezično osnovno šolo v Lendavi. Šola posveča izredno pozornost predvsem pouku maternih jezikov, slovensčine in madžarsčine, pa tudi pouk tujih jezikov je na visoki strokovni ravni. Gostje iz Monoštra so prisostvovali

trem učnim uram: pouku slovenščine, nemščine in angleščine. V razgovoru so lendavske učiteljice predstavile pouk angleškega jezika, zgodnje učenje nemščine ter projekt Fleksibilna diferenciacija pri pouku slovenskega jezika v 5. razredu osnovne šole. Prav ta projekt prinaša pomembne novosti pri pouku slovenščine kot 2. jezika za učence, katerim je materni jezik madžarsčina. Bogate izkušnje lendavskih učiteljev slovenskega jezika kot 2. jezika bodo s pridom lahko uporabile tudi slavistke monoštrske Druge osnovne šole.

Udeleženci srečanja so ob koncu ugotavljali, da so taka strokovna sodelovanja še kako potrebna; dogovorili so se, da bodo v bodoče pogostejša, radi pa bi pritegnili še več udeležencev in vključili še druge narodnostne šole.

Valerija

PISMO IZ SOBOTE

NAŠA ZIDARIJA

Od ijpa, kak san se preselo k svojoj ženi, je kuča gratala premala. Eden drögomi smo začali po glavej oditi ali nači povejdano, mladi in stari smo nej za vküper. Gda so pa ške mlajši prišli na svejt, te pa je vse vküper gratalo ške üjše. Niške je nika nej tak napravo, ka bi drögomi bilou po voli. Zatok smo se dogučali, ka mo kučo na pou sprezijdali pa mo te meli vsakši eden falat.

Začalo se je najbolje naopačno, kak se sploj leko zača. Dogučali smo se z vsejmi majstrami, ka jih takšo delo nüca, pa te gda bi mogli prijti, ni enoga od nitek nej bilou. Gda je te vseeno prišo prvi majster, je pravo, ka on nemre nika začati, prle kak nede začo of drügi majster. Gda je prišo of drügi, se je tej pa vözgučo na prvoga. Gda je pa prišo tretji in štiri majster, sta palik tevavda prajla, ka dokejč ne začata oviva prviva, njiva nemata kaj iskati pri nas. Te nam je nej ostalo drögoga, kak ka smo nekaj po svojoj pameti začali meštrüvati sami. Pomali smo se cujčili, kak se zijda, kak se elektrika vküper napravi, kak se cevi za vodou napelavlejo, kak se voometavle pa vse takšo ka trbej, ka se delo, stero smo si doloučili, napravi.

Je pa tak na ton svejti, ka edni so vajeni dela, edni smo pa toga nej tak kak drugi. Zato so me že po ednom dnevi tak rokej bolele, od rbta pa bole ka van ne gučin. Ali na koncikoncov je delo vseedno začalo kazati prve rezultate. Vmejsne stejne so rasle, novui podi so se polagali in farbalo se je že to. Moran povaliti mojo taščo Regino, trno čedno žensko, to. Takšo gesti nan je prpravlala, ka smo leko te bole delali, kak če bi meli malo gostüvanje. Tak smo bili sigdar pri močaj in smo delo prpelali srečno do konca. Da je to bilou, smo pouzvali neka padašov, ka mo vküper zapili skončano delo. Te so se kümaj začale prave nevole.

Pelali smo je v tej nouve sobe in njim šteli vse lepou pokazati. Boukše, ka se sploj ne spominjam, ka se je godilo. V kopalnici san oupro pipo v banji pa je začala teči voda na WC-ji. Gor san vüžgo posvejt v künji, pa je začo segrevjati šparat. Škeo san odprejti dveri v sobo za mlajše, pa se nej dalo, zato ka so nej bilej obrnjene kak trbej. Gor san vüžgo televizijo, pa je začo zvoniti telefon. Dale vam sploj več nika nemo pravo. Ka takšo leko vijdiš samo na filmi.

Nej nan ostalo drögoga, kak ka smo pouzvali tiste štiri majstre, ka nan vöpopravijo, ka de vse tak, kak mora biti. Mi domači smo vsevküper delali skorok eden mejscec pa pravijo, ka ške nedo tak hitro skončali naše meštrije. Najvekše nevoule ma električar. Nikak nemre gorprijti, zakoj se vsi posvejti dojvgasnejo, gda oprejmo vodou v künji.

Vas pozdravla majster MIKI

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 9.40 na 2. programu madžarske televizije

Naslednja oddaja bo 9. aprila 1994

OD SLOVENIJE..

KACIN ZAMENJAL JANŠO

Janez Janša ni več slovenski obrambni minister. Zamenjal ga je Jelko Kacin. Tako so se pred dnevi na seji odločili poslanci državnega zbora. Predlog za zamenjavo je državnemu zboru poslal predsednik vlade dr. Janez Drnovšek. Povod za vse skupaj pa je bil incident v Depali vasi, kjer so pripadniki specialnih enot napadli svojega nekdanjega sodelavca Milana Smolnikarja. V tem primeru naj bi šlo za prekoračitev pooblastil in za kršitev ustavno zagotovljenih človekovih pravic, za to pa naj bi bil po položaju odgovoren obrambni minister Janez Janša.

SLOVENIJA PODPISALA DOKUMENT PARTNERSTVO ZA MIR

Slovenski premier dr. Janez Drnovšek je v Bruslju podpisal okvirni dokument Partnerstvo za mir. Po njegovih besedah gre za najpomembnejšo varnostno organizacijo demokratičnih držav, ki je sposobna zagotavljati kolektivno varnost in demokracijo v Evropi. Slovenija je ob tem prva država, ki je v članstvu, ni pa članica Severnoatlantskega sveta za sodelovanje, in prva od republik nekdanje Jugoslavije. Predstavnikom Nata je dr. Janez Drnovšek izrazil tudi slovensko željo, da bi čimprej odpravili embargo na uvoz orožja.

KUČAN V ZDA

Slovenski predsednik Milan Kučan se je mudil na večdnevem neuradnem obisku v Združenih državah Amerike. Neposredni povod za obisk je bila 90. obletnica Slovenske narodne podporne jednote, ene od organizacij ameriških Slovencev. Poleg obiska pri rojakih se je slovenski predsednik sešel tudi z ameriškim podpredsednikom Alom Gorom. Pogovarjala sta se o vzpostavljanju možnosti za boljše gospodarsko sodelovanje

"SAMO ŽIVETI ŠKEMO!"

Skurok so dolapritekla štiri lejta, v jeseni znauva baudejo volitve. Telko časa so dobili župani, aj naredijo kaj za ves, če vejo. Istino, ka s te štiri lejta eške osam tu leko baude, čelüstvo tak ške. Če se jim je župan povido, te tak

župan, steri se ne briga za tau, aj v vesi pejnazdja baudajo. Dobro bi bilau pogledniti pri vsakšom županu, ka tjelko pejnaz je spravo vesi z natečajji (pályázatokkal). Pogledniti bi trbelo, kelko pejnaz so dobili od države pa kak so

mislim, ostane, če nej, te pride drugi. Tak mislim, ka tau nej tak naletja vöprajti na ednuga župana, ka je dobar ali lagvi župan bijo. Od dostevse zavisi tau. Djestejo pejnazdja v vesi ali nej? Kakšni so člani samouprave, steri pomagajo župani? Zaman ške dati edan župan starejšim pejnaze kak socialno pomauč, če nejga. Tisti, steri prosi, pa ne dobi, v tistoma očaj gvišno, ka je župan nej dobar. Dapa če dobi, te tau pravi, ka je tau edan dobar župan. Če člani samouprave pomagajo, edan tau, drugi tisto napravi, te so težave menkse. Če premišlavamo o ednom županu, nej samo o pejnazaj si trbej brodit, o tom tu, ka je naredo za ves, za lüstvo. Naletja tašo ves pelati, gde djestau pejnazdje. Tak mislim, tisti župan je bauksi, steri tašo ves vej štiri lejta pelati, gde nejga pejnaz. Tisto tu istino, ka tisti župan tu nej

gorapunojcali. Najlakejše samo vöplačivati pejnaz pa gda se dojdajo te prajti, ka nejga.

Najmenša ves v Porabji so Andovci. Lüstva v vesi je že menja kak sedemdeset. Pred štiri lejtimi je Jožef Tenczel grato župan. Kak vidi on ves, sebe pa svojo delo, smo ga pitali.

"Andovci nej cejlak dva pa pau miliona forintov dobijo od rosaga. Tej pejnazdje so vsakšo leto menja vrejdní. V vesi pet taši ljudi mamó, sterim vsakši mejsac moramo plačati socialno pomauč. Tau je na leto petstau djezero forintov. Pri tak malo pejnazaj, kak mi mamó, je tau spoj dostá. V štiri lejtaj, ka sam župan, je ves vodovod dobila, paut smo naprajli proti meji. Mejni prehod smo že tu večkrat odprejto meli. Z natečajji (pályázatokkal) sam dja doste probleme emo. Zato, ka gda so je mene vopuslali, te je že cajt dolaparteko, ka bi je nutra

NAŠE PESMI (71)

STOJI, STOJI EDEN BEJLI GRAD

Stoji, stoji eden bejli grad,
pod gradom mi špancirala,
pod gradom mi špancirala,
edna dekla žalostna.

Gde je moj prelübi fant,
ki lani je na vojsko šeu,
gde je moj prelübi fant,
ki lani je na vojsko šeu.

Moj lubi fant že vu grobi spi,
od zvüna groba klobük leži,
moj lubi fant že vu grobi spi,
od zvüna groba klobük leži.

Njav klobük je lep zelen,
pod njim pa(j) raste rausmarin,
njav klobük je lep zelen,
pod njim pa(j) raste rousmarin.

Njav klobük bom vküp pobrala,
na svojo glavco bom ga djala,
njav klobük bom vküp pobrala,
na svojo glavco bom ga djala.

(Gorenji Sinik)
-mkm-

leko dau. Edan tjejan prvi sam je v rutje daubo. Dučas, ka človek papire vtjiupbare, že dolapartee cajt. Doste natečajov pa zato ne moramo nutradati, ka svoje pejnaze tu vcuj moramo dati. Dapa če ves nejma pejnaz, te že natečaj tu ne more nutradati. Dja pa člani samouprave smo vsigdar na tistin bili, ka aj mlade, steri škejo zidati ali ram kiipiti, s pejnazi pomagamo. Tak mislimo, ka mladini tu moramo pomagati, nej samo starejšim. Starejšo lüstvo ma zamlau, gauštjo, te pa zaka bi furt samo nje pomagali. Mladino trbej pomagati, aj ves vö ne merjé.

V Števanovci v uradi furt tau pravijo, ka malo plačamo nutra k šauli pa k vrteci. Tau nej istino. Mi telko plačamo, kelko trbej, eške veča tu. Dostakrat bilau tak, ka mi smo kaj vöplačali zato, ka v Števanovci nej bilau pejnaz. Letos smo tu nutraplačali na

vrtec, pa z Andovec rané niške ne odi zdaj ta.

Zaka pa odijo mlajši iz Števanovec v Varaš v šaulo. Če bi tisti mlajši tuj ostali, te bi nej trbelo za nje v varaško šaulo plačivati. Doste vse škem eške naprajti, samo v Števanovci ma nazaj držijo, ne vidi se jim, ka Andovčanardje tu majo svojoga župana.

Nam Andovčanarom če v Slovenijo škemo titi, te ali nad Gornji Senik ali nad Hodoš trbej titi, zato, ka nam Gornji Senik tu nej bliže. Dobro bi bilau, če bi tu pri nas tu bijo edan stalni mejni prehod, pa nej bi nam trbelo krauziti. Tau bi vesi tu dobro bilau, zato ka bi se več lüstva obrnilo v vesi. Pa etak leko, ka bi se bola vözuzidala ves. Dostakrat če kama dem pa kaj ta škem naprajti, tau me pitajo: "Ka vi škete? Taša mala ves."

Ka bi steli? Živeti!

K. Holec

ŠTERI SO SE ZA BAUTOŠE NARODILI...

Vsakši človek v svojoj krvi, v svoji žilaj nosi tau, ka bi on najbolje leko opravlo. Samo ka je naš človeški žitek nej tak lóki, nej tak dober, da bi vsakšomi danó bilau, ka bi v svojoj žitki tau leko opravlo, ka nosi v sebi.

Eva: "Naš oča - ki je žau, trno rano mrau, mij smo eške mali bilij - je žilo emo za tau. Na Gorenjom Seniki je tistoga reda vodo edno kmetijsko zadrugo (Földművelészüvetkezet). Tistoga reda je tam za pavra vse bilau. Zozidali so

eden tao zidine napravili za bauto.

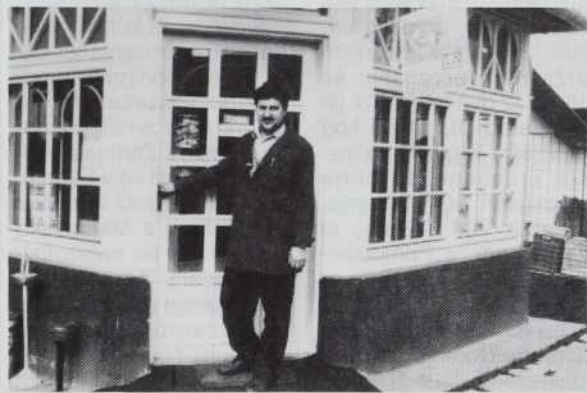
Miiva z bratom pa sestra, spoznanci, prijateli tuj v ulici smo strašno dosta delali. Tau pa morem posaba povedati, ka nam je naš oča Feri dosta, dosta pomago. Brez njega bi mi tau nej mogli napraviti. Po maternoj smrti nam je prejkrišto zidino, nika je nej proso od nas. Zviin toga je eške pomago pri vsakoj deli. On je bio tisti tu, steri nam je strokovno (szakmailag) pomogo začniti bauto oprejeti, vsefalč stvari je pokazo nam, stere so pri ednoj bauti potrebne," pravi Lajoš.

bi naša mati - če bi živila - eške nas vse dojnjala pri deli.

Morem tau tu povedati, ka s slovenskimi kupci - steri živejo tu v Varaši ali pridejo z vasnicaj ali iz Slovenije - gučimo slovenski. Včasim je bauta tak puna s slovensko rečjov, ka ranč ne znaš, če si na Vogrskom. Sploj radi mamó kupce iz Slovenije. Oni so kulturni ljudje."

Če zdaj nazaj pogledate na te mejsace, kak cenite, vredno je bilau obernauti vaš žitek? Splača se vam ta buata?

Lajoš: "Vredno je bilau. Splača se, pa ka je eške

Ma biti, ka je tau etak dobro. Ka bi bilau, če bi vse tak šlau, kak bi se nam vidlo. Te bi se nej korili, terali, te bi nej bile probleme. Pa tak pravijo, ka probleme nasejo nas naprej, nam davajo volau za drugi den.

Te misli so mi napamet prišle, gda sam gorpoiskala Dončecov v Varaši, steri so lani odprli privatno bauto. Sto nji pozna, dobro zna, ka so oni "meštrijo" leko povejmo, od starišov erbali, kakoli so do svoje baute samo zdaj, gda so že v srednji lejtaj, prišli.

V bauta najdem Evo pa brata Lajoša, z ženov. Dosta čajta nejmajo z menov gučati, zatok ka kupci napona dejo.

Lajoš, kak vam je tau napamet prišlo, ka te bauto opirali?

"Dobro znaš, ka je gnesden vse puno s podjetništvom (vállalkozással). Delavci delo zgibijo, ranč tak sva bila miiva z Evov, s sestrov tu. Premišlavali smo si, ka bi leko napravili, aj bi nej s tisti pejnaz živeli, ka rosag dava tistim, steri nejmajo dela. Pomalek smo pa nika vözgrüntali."

Kak ge vas poznam, iz takše familije ste, da ste trgovstvo erbali. Tau vam je kaj pomagalo pri tom mišljenji?

edno skladišče (raktár) - gnes je tisto šaulska kinja - tam je vse živo bilau. Od pavrov so kupivali sad pa vse. Baute, krčme je vred vzeo. Mislim, ka je tau v naši žilaj tu."

Kak vas ge poznam, nej ste se vsi za bautoše vönavčili, od vas samo eden, steri je zdaj tu vcuj pri tauj bauti.

Lajoš: "Rejsan je tak. Gabor, najmlajši brat, se je včijo za bautoša pa gnesden tau dela. Miiva z Evov sva pa na drugo vonavčevniva. Dapa zatok sva pauleg svoje slüžbe furt nika takšo delala. Po očinoj smrti se je mati znauvič oženila s Ferencom Bajzecom. On je tu bautoš bio. Etak je mati napona tam pomagala pa delala, da so pa oni betežni bili ali na dopusti, te smo mi delali v bauti."

Za tau, ka te bauto redli, mislim, samo dobra vola nej dojšla.

"Tak je, kak praviš. Dobra vola ne dojde. Človek more meti za tau material, vödžranje pa od drugoga listva pomauč. Mi tuj v Varaši mamó eden funtus, gde iza gor stoji. Tau zidino smo meli v arando vödano. Tiste pejnaze smo nej zaničili, liki smo gorponücali za tau, da smo

Kak sam tuj stala v bauti pa sam vas gledala, kak ljudam po vauli ojdite, se mi tak zdi, ka vas kupci radi majo. Istina?

"Tuj kaulagvrat vsi es odijo k nam kupivat. Starejši tu sploj radi pridejo, zatok, ka mi njim vse pomoremo. Starejši človek se v ednoj velkoj blagovnici zatape. Tuj pa njim pomagamo poiskati blago, ka škejo kupiti, tak smo s kupci kak edna velka držina," pravi Eva.

Vaša mati je bila z Gorenjoga Senika, delala je dosta po bautaj. Ona je s kupci slovenski gučala. Kak pa zdaj, vi s Slovenci tu slovenski gučate, če pridejo kupivat?

Eva: "Nam je strašno žau, ka je naša draga mati tau nej zadobila. Ona je takša bila, ka k njej nikoga ne znam djati. Etognauk sam ranč prajla bratom, ka

bole dobro, kupci nas poštujejo pa radi majo. K tome pa zatok tau tu trbej, ka na priliko mi zazrankoma že v 5. vöri odpremo pa delamo 14 vör. Mi smo za kupce, nej pa oni za nas, etak smo si premišlavali. Tau se pa splača. Dosta smo delali, tak mislim, vredno je bilau. Zdaj vsi tau delamo, ka smo si naskrivoma želejli."

Gda se poslovim od njij, tak čitim, ka mam edno dužnost do te držine. Tau je pa tau, da vam naznanje dam, dragi bralci, ka je vredno gorpoiskati Dončecovo bauto v Varaši. Bauta je nej daleč od centra, v ulici József Attila. Ta ulica je pa tam, gde je evangeličanska cerkev. Če notstaupte v bauto, pa pozdravite ka "dober den", vam gvüišno zaželijo "dober den".

I. Barber

... DO MADŽARSKE

PRVA ŠTEVILKA MESEČNIKA BÁRATSÁG

Za 15. marec je izšla prva številka mesečne revije z naslovom BÁRATSÁG (Prijateljstvo). Kot v uvodniku piše, je revija namenjena medsebojnemu seznanjanju ljudi. Tako naj bi Madžari spoznali življenje manjšin, le-te pa bi se naj seznanile druga z drugo. Pokroviteljki novonastale revije v madžarskem jeziku so Urad za narodne in etnične manjšine, Oddelek za manjšine pri Ministrstvu za prosveto in šolstvo ter sklad Dunaholding. V prvi številki lahko preberemo zanimiv prispevek "Žaluje-mo za mostarskim mostom", izvemo "Ali je znal János Arany romunsko" in "Kako živijo Grki na Madžarskem".

SEJA PREDSEDSTVA ZVEZE SLOVENCEV

Na drugi letošnji redni seji predsedstva Zveze Slovencev so razpravljali o pripravah na Porabske dneve, ki bodo letos 28. in 29. maja v Sakalovcih, kajti tamkajšnji gasilci praznujejo 100. obletnico gasilskega društva.

V drugem, svečanem delu seje, so podelili odlikovanje "ZA PORABJE", ki sta ga letos prejela Andraš Čabai (dolgoletni ravnatelj osnovne šole na G. Seniku ter zborovodja tamkajšnjega pevskega zbora) in Geza Bačić (svetovalec vlade za narodnosti) iz Slovenije.

800 USD

Od 1. aprila lahko dvigne letno vsak madžaski državljan za potovanja v tujino devize v vrednosti 800 USD. Dovoljena vsota je bila do zdaj 350 USD. Otroci, mlajši od 14 let, dobijo 300 USD. Bonus, ki ga v tekočem letu ne uporabite, se ne prenaša v naslednje leto.

ŽOGOBRČARJI SE BORIJO ZA EVROPO

V Sombotelu sta se pomerili nogometni reprezentanci Slovenije in Madžarske (seveda je bil ta tekst napisan že nekaj dni prej, zato ne vemo s kakšnim rezultatom sta se enajsterici razšli), zato pa je to priložnost, da napišemo nekaj več o slovenskem nogometu.

Sicer pa za uvod še nekaj aktualnih vesti o nastopih v drugih športnih panogah. Smučarji, tako nordijski kot alpski, so končali tekmovalje v svetovnem pokalu. Medtem ko so smučarski skakalci klavno končali letošnjo neuspešno sezono (govori se že o menjavah v trenerskih vrstah), so alpski smučarji nadaljevali z olimpijskim bronastim nizom. Urška Hrovat in Jure Košir sta v tečkovanju slalomistov osvojila tretji mesti. Sicer pa se je v zadnjih tekmah, ki so potekale v Združenih državah Amerike, najbolje odrezala Mariborčanka Katja Koren, ki je v slalomu dvakrat pristala na drugem mestu. Omeniti je treba tudi namiznoteniške igralce, ki so na evropskem pr-

venstvu v Birminghamu osvojili 13. mesto ter se tako uvrstili v 1. jakostno kategorijo evropskih ping-pongašev. Dekleta so se nekoliko slabše odrezala, bila so 17.

In zdaj k najbolj pomembni postranski stvari na

Tudi v Sloveniji je tako. Zanimanje za nogomet se je povečalo po slovenski osamosvojitvi, saj je v novi državi nastala nova državna nogometna liga. Mnogi klubi, ki so prej lahko le sanjali o evropskih tekmovanjih, so zdaj dobili

letih pred razpadom Jugoslavije kolikortoliko uspevali na "jugo" nogometni sceni, predvsem v njeni prvi ligi. Nekaj moštev je nastopalo tudi v drugi ligi, večina sedanjih prvoligašev pa je že pred leti nastopila v slovenski ligi. Medtem ko smo imeli leta 1991 še 21 prvoligašev, lani 18, jih je v letošnjem državnem prvenstvu še 16. (Čez dve leti naj bi jih bilo samo 10.) In od kod prihajajo? Iz glavnega mesta Ljubljane so štirje prvoligaši: SCT Olimpija, Mavrica, AM Cosmos in Optimizem; s Primorskega prihajajo: HIT Gorica, Koper, Izola, Primorje iz Ajdovščine in Istragas Jadran; Gorenjsko predstavljajo Živila iz Naklega (v bližini Kranja). Dolenjsko novomeška Krka Novoterm, iz stajerskoprakmurskega konca pa so: Maribor Branik, celjski Publikum, Rudar iz Velenja, soboška Mura in beltiški Potrošnik. Tudi v letošnjem prvenstvu kaže najbolje ljubljanski SCT Olimpiji, saj vodi pred Muro, Publikumom in

Mariborom Branikom. Branikovci, ki so si lani le za las priborili drugo mesto (pred Muro) in se tako uvrstili v pokal Uefe, so dobro prodali svojo kožo, saj so v drugem kolu tega tekmovanja tesno izgubili z nemškim klubom Borussia iz Dortmunda.

Sicer pa za konec nekaj besed o reprezentanci. Leto je doslej odigrala le prijateljska srečanja, na katerih se je zvrstilo že nekaj porazov. Zadnje srečanje, gostovali so v Skopju, so z Makedonci izgubili z 2:1. Tekma z Madžarsko pa sodi že v niz pripravljanih srečanj. Začenjajo se kvalifikacije za evropsko nogometno prvenstvo. Slovenija pa je bila izžrebana v eno najbolj čudnih skupin: skupaj s Hrvaško, Ukrajino, Estonijo, Litvo in Italijo. Strokovno vodstvo reprezentance sicer ne napoveduje uvrstitve na evropsko prvenstvo, vendar pa pravijo, da bodo svojo kožo drago prodali in poskušali presenetiti tudi katerega od favoritov, torej Italijo in Hrvaško.

Silva Eöry

SPOMIN NA ZIMSKE RAZMERE ŽOGOBRČARJEV - POSNETEK JE NASTAL NA PREKMURSKEM DERBIJU MED MURO IN POTROŠNIKOM

Foto: N. Juhnov

svetu, k nogometu. Nekateri se vedno ne razumejo, v čem je čar igre, v kateri se 22 igralcev podi za okroglo žogo, toda dejstvo je, da je nogomet najbolj popularna igra na svetu.

realne možnosti, da se uvrstijo v Evropo.

Ljubljanska Olimpija je doslej že dvakrat osvojila naslov državnega prvaka. Sicer pa so bili ljubljani tisti, ki so v zadnjih

SVETOVALNE SLUŽBE NA PODROČJU KMETIJSTVA

KRATEK POGOVOR S SVETOVALCEM ZA KMETIJSTVO

Madžarska vlada je lani ugotovila zaskrbljujoče stanje v kmetijstvu, zato je za njegovo izboljšanje sprejela več ukrepov. S temi ukrepi je povezano tudi oblikovanje mreže svetovalcev za kmetijstvo. Tako deluje na Madžarskem 740 svetovalcev v več kot 3000 naseljih. V porabskih vaseh to delo opravlja Attila

Nemeth, katerega smo prosili za kratek pogovor.

Kdaj se lahko kmetovalci obrnejo na vas?

"V zvezi z vsemi problemi, ki se pojavljajo na področju kmetijstva. Kmetovalcem pomagamo pri vseh strokovnih vprašanjih; pri urejanju zadev, pri najemanju posojil, pri izdelavi prijav na natečaje, pri izdelavi proizvodnih načrtov, dajamo jim nasvete, pa tudi povsem konkretno pomoč, tako npr. kako globoko je treba posejati seme. Možnosti so tudi za skupno nabavljanje in prodajo pridelkov."

Kako veliko je vaše okrožje?

"Moje okrožje je Monošter s priključenimi naselji: Farkaševci, Mariaufalu, Jakabhaba, Rabafüzés, Slovenska ves, Andovci, Verica, Števanovci; na drugi strani pa Sakalovci, Dolnji in Gornji Senik.

V kolikšni meri so vam

znane tukajšnje kmetijske razmere?

"Vem, da so tukajšnji ljudje v preteklih 40-ih letih imeli zasebno kmetijsko gospodarstvo, medtem ko so v drugih vaseh delovale proizvodne zadrage, ki jih je država na vse mogoče načine podpirala. Tukajšnji ljudje niso živeli v zavirlivem položaju, čeprav so bili zasebni kmetje. Niso dobivali državne podpore.

Še danes je tako, da se morajo spopadati z različnimi težavami. Zanimivo je, kako je to območje razdeljeno. Delitvene črte so povsem umetno postavljene in na umetni način razločujejo grčevnato dolinski svet, ki poteka v smeri vzhod-zahod in je pravzaprav zaključek predalpskega sveta. Vprašal bi se, ali se je tu mogoče preživljati s kmetijstvom, kot se z njim preživljajo na podobnih kme-

tijskih področjih, recimo na oni strani meje v Avstriji, in ali se je mogoče s kmetijstvom tako preživljati, kot se npr. na jugozahodni strani meje, v Sloveniji?

"Trdno sem prepričan, da bodo to spoznali tudi oblastveni organi, od nadzorne službe za varstvo okolja pa vse do vlade, in da bodo sprejeli vse tiste ukrepe, ki zadevajo gospodarstvo tega prostora."

Vemo, da v Porabju največ škode povzročata divjad. Kakšno je vaše mnenje o tem?

"Divjad je velik zaklad. Zaklad in premoženje države Madžarske. Nekateri uživajo koristi divjadi, drugi pa trpijo zaradi škode, ki jo povzroča. Seveda so potrebni ustrezní zakonski predpisi in po teh predpisih se je tudi potrebno ravnati. Včasih je potrebno škodo, ki jo je povzročila div-

jad, uveljaviti tudi preko sodišča."

Kje in kdaj vas lahko naši kmetovalci obiščejo s svojimi problemi?

"Vsak dan sem na razpolago v županovem uradu v Monoštru, kjer sprejemam stranke med 7. in 9. uro zjutraj, v sobi številka 22. Ob torkih, sredah in četrtek dopoldne in popoldne sprejemam stranke v vedno drugi vasi, da bi lahko nudil pomoč tistim, ki neradi potujejo ali ne utegnejo v Monošter, da bi se posvetovali z mano.

To pa ne pomeni, da me v določenem kraju lahko obiščejo samo tamkajšnji ljudje, temveč tako oblikovani potek svetovalnega dela omogoča vsakomur, da me obišče kjerkoli in kdajkoli s svojimi vprašanji."

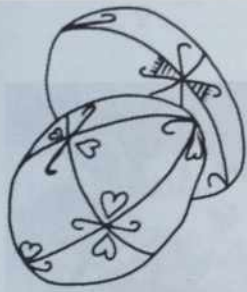
Ibolya Dončec

KA JE TAU?

KAK SE ZOVÉ

- na Gorenjon Siniki
- na Dolenjon Siniki
- v Ritkarovci
- na Verici
- v Števanovci
- v Andovci
- v Slovenskoj vesi
- v Sakalauvci
- Kak so nūcali:

REŠITEV IZ
ŠTEVILKE 5/94

železne, gnojne vile: na vilah nosijo gnoj iz hleva, z vilami ga nakladajo na voz
vasvilla: villával hordják ki a trágyát az istállóból, szekérre is azzal rakják

Tak se zové: na Gorenjon Siniki börgle, na Dolenjon Siniki, v Ritkarovci, na Verici, v Števanovci, v Andovci, v Slovenskoj vesi pa v Sakalauvci železne vile.

Tak so nūcali: Z börglami, železnimi vilami so gnoj vónosili s štale, pa go naklajali na kaula, da so gnoj vozili.

VI STE
NAM
POSLALI

Tau so börgle. S tem so leko gnoj naklali pa travo trausili.

Anastazija Bajzek
5.r.

Tau so börgle. S tem so krmu naklajali, obračali pa so gnoj nakapali, štalo vōpucali. Gda so na njivo gnoj vōzvozili, te so ga razmetali.

Šandor Bajzek 5.r.

PREMIERA LUTKARJEV

MLINAR MELEŠ IN VODONEK

Lutkovna skupina OŠ Gornji Senik je letos spet pripravila novo igrico z naslovom Mlinarova prpovejst. Avtor, režiser in scenarist predstave je Miki Roš iz Slovenije. Za glasbo je poskrbel Željko Marušič, ki je pričaral na oder žabji glas, šumenje potoka in mlinski ropot.

Prevajalka besedila iz knjižnega jezika v narečje je bila glavna urednica časopisa Porabje, Marijana Sukič.

Skupina ima osem članov, štirje sodelujejo že več let. To so po imenu in vlogah: Tomaž Grebenar iz 8. razreda (Meleš), Žolt Bajzek in Tomaž Kozar iz 7. razreda sta Vodonek z dvema glavama, Renata Čizmaš iz 7. razreda igra Miško.

Vsi štirje novi člani - hvala Bogu - še govorijo po domače. To so: Anastazija Bajzek, Andreja Nemet, Tomaž Fartek in Šandor Bajzek iz 5. razreda. Oni skrbijo za to, da vreče živijo na odru.

S pripravi smo začeli ob koncu decembra z obdelavo teksta. Poldrugi mesec smo vadili in postavljali igro na oder. Menim, da smo se zelo hitro

pripravili, kajti časa nismo imeli prav veliko, zapolnili smo ga z intenzivnimi vajami. Vaje smo imeli ob petkih, od druge ali tretje ure do sedme. Na teh vajah je bil z nami tudi Miki Roš. Med tednom smo va-

st otrok. Teško je najti oziroma obdržati otroke, ko postanejo že "veliki". Od začetka do danes moram vse člane osebno motivirati, vsakega posebej pridobiti k sodelovanju. S tem hočem reči, da se sam od

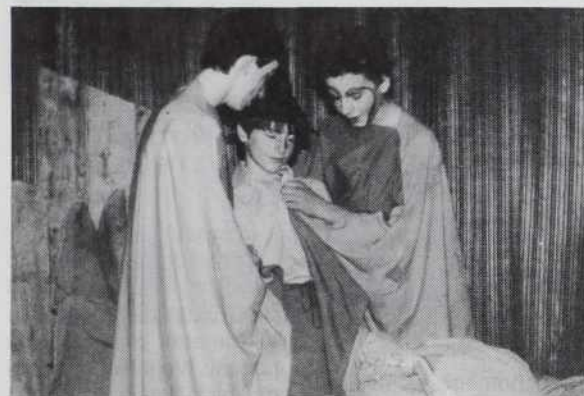
mo igrali v narečju. To pa pomeni, da otrok mora dobro obvladati domači jezik - kot recimo Tomaž Grebenar, Tomaž Fartek in Šandor Bajzek -, ali se zelo potruditi pri izgovorjavi - kot Renata Čizmaš -.

Takih otrok je pa vse manj na šoli. Nikogar nočem osebno užaliti, toda krivi smo mi, odrasli (starši, stari starši, učitelji) ne pa sam otrok.

Porabski Slovenci moramo uvideti, da je naš domači jezik v nevarnosti. Če starši, stari starši in učitelji ne bomo bolj skrbeli za jezik, ga bodo po mojem čez dvajset let ohranjali le trakovi dialektologov.

Na koncu se zahvaljujem vsem staršem, ki so dovolili svojim otrokom, da so se vključili v našo skupino in kot mali "igralci" popestrili kulturno življenje šole in vasi. Obenem pa so doživeli tudi sami čudovite stvari, kot je hvala ležna publika ali novi kraji, novi ljudje. Spomladi bi se radi predstavili po vseh porabskih vaseh z dvema igrama. ("Bratje, skratje, tatje" in "Mlinarjeva pravljica".) Upam, da vam bosta všeč.

Klara Fodor
mentorica

dili sami, ponavadi od štirih do sedmih. Res moram pohvaliti vse člane, vsi so se potrudili, delali so iz srca. To doseči pri amaterski skupini je, po mojem, najvažnejša stvar.

Hvala vam, lutkarji! Zelo rada delam z vami, ker mi vaše delo daje smisel življenja!

Da pa bralci ne bi mislili, da nimamo nobenih težav, naj napišem še nekaj tudi o tem.

Skupino vodim deseto leto. V desetih letih sem imela vse skupaj osemnaj-

sebe nihče ni prijavil. Zakaj ne, se lahko sprašujemo. Na eni strani je malo otrok z "igralskimi sposobnostmi", na drugi strani pa so težave s slovenskim jezikom. Treba je priznati tudi to, da otrok mora žrtvovati precej prostega časa in vložiti veliko truda, če se vključuje v delo naše skupine.

Sedem let smo igrali v knjižnem jeziku, na žalost so nas porabski ljudje premalo razumeli. Prav zaradi tega sva se odločila z režiserjem Mikijem, da bo-

PRVO DOŽIVETJE
V LUTKOVNI
SKUPINI

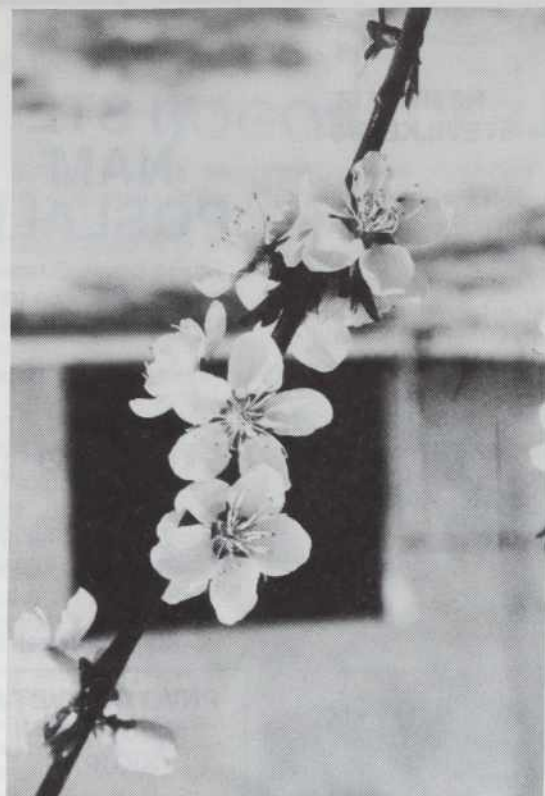
V jeseni nas je večkrat prosila učiteljica slovenščine, ki vodi lutkovni krožek, naj se včlanimo v lutkovno skupino. Pripovedovala nam je o doživetjih lutkarjev ter nas seznanila z delom v skupini. Tako smo se odločili štirje iz našega razreda z dovoljenjem staršev, da se bomo poizkusili pri tem delu. Midva s Šandorjem dobro, Anastazija in Andreja malo slabše govorita domače narečje.

Po vlogi smo vreče. Najtežje je negibno stati z vrečami na odru. Gibati vreče na ritem glasbe je pa zanimivo. Mi pričaramo mlinarju moko iz pšenice.

Vadili smo več mesecev. Prvi nastop smo imeli na festivalu v gradu v Murski Soboti. Ogledali smo si več predstav. Najbolj všeč so mi bili trije petelinčki. Pred nastopom smo imeli tremo, ampak ko smo prišli na vrsto, smo pazili samo na to, da bi čim bolj zaigrali svoje vloge. Po nastopu smo vsi dobili poljubčke od naše mentorice, kar pomeni, da smo uspešno igrali.

Potem smo pospravili stvari v kombi, pojedli sendviče, popili sok. Med pogovorom smo se mi otroci igrali v parku. Toda potem smo postali vsi tako lačni, da smo se morali ustaviti v gostilni na Vaneči, kjer smo se do sitega najedli s pečenko.

Tomaž Fartek

ČLOVEK, KI JE NAŠ "PAJDAŠ"

Režiser in scenarist naših lutkovnih iger je že tretje leto Miki Roš iz Murske Sobotice. Letos je tudi avtor igre. Vloge v igri je napisal vsakemu otroku na kožo, saj jih dobro pozna po lastnostih in sposobnostih.

kaj k vlogi. Čuti veliko odgovornost do skupine. V prostem času se pa spremeni v najboljšega prijatelja otrok, se igra, zabava z njimi.

Mislím, da ga porabski ljudje - posebno pa Gor-

temami v rubriki Pismo iz Sobotice.

Tudi sam prizna in mi sami čutimo, da ima nas, porabske Slovence, zelo rad. Rad se pogovarja z vsakim, od najmlajšega do najstarejšega. Zelo ga veseli, če sliši, da se pogovarjamo v domači slovenski govoricí. Temeljito pozna zgodovino Porabja, posebej Gornjega Senika. Vse ga zanima, kar je v zvezi s porabskimi Slovenci.

To pomeni, da ni njegov cilj zaslužiti denar v Porabju, marveč narediti nekaj koristnega za Porabje. To je važna stvar.

Naj omenim še nekoga, brez katerega prav gotovo ne bi lahko posvečal toliko časa Porabju. To je njegova žena Tanja, ki ga s hčerkico Ivo in sinom Janom prav gotovo velikokrat potrpežljivo čaka doma.

V imenu porabskih Slovencev, posebno pa lutkovne skupine, mu želim veliko uspehov v življenju in srečo v družini.

Klara Fodor
mentorica lutkovne skupine

MIKI ROŠ S "SVOJIMI" LUTKARJI

Veliko prednost pomeni pri pripravah, da govori prekmursko, ne samo v knjižnem jeziku. Ključ njegovega uspešnega dela je, da odlično motivira otroke. Potrpežljivo vadi z njimi, nikoli ni živčen. Kreganja ne pozna, tembolj hvalje-nje. Velika prednost je, da je tudi sam igralec, tako vse zaigra - kolikokrat je potrebno - kar hoče videti na odru. Zelo ga veseli, če otroci tudi sami dodajo ne-

njeseničani - dobro pozna-mo. Saj je lansko leto režiral predstavitev Porabja v Murski Soboti. Letos pripravljaja monostrsko gimnazijsko in gornjeseniško odraslo gledališko skupino. Sodeloval je pri dveh filmih o Porabju. Svoje sposobnosti nam je že pokazal na odru kot igralec. Večkrat je nastopal po porabskih vaseh. V vsaki številki časopisa Porabje nas zabava z aktualnimi

NIKA ZA SMEJ

**SPRTOLEJT PA
LÛBEZEN**

Etognauk je naš Viktor v Varaša odo pa se je srečo s svojim padašom. Nika si prpovejdata, gnauk samo Viktor etak pravi svojma padaši: "Vejš Hugo, tau bi nej mislo, ka se tvoja žena tak fejs vej smejati!"

Hugo ga pa pita: "Kak pa ti tau vejš?"

"A, samo njaj. Etognauk sam ji eden vic gučo, pa se je tak smejala, ka je skurok doj s posteले spadnila.

x x x

Dva si prpovejdata. Etak gučita: "Jaj, ti je sprtolejt, človek na drugo ne misli, samo na lûbezen pa na kušivanje."

Te drugi ma pa zdaj etak pravi: "Ti, skrb se mej s kušivanjom! Tak sam čujjo, ka človek, vejga Baug, ka vse leko vküppobarč če se küšiva."

Zdaj pa te drugi etak pravi: "Sveta istina je. Ge sam si ti etak vküppobrau svojo ženo."

x x x

Mladoženca sta prvo nauč malo bojazniva, nasraniva. Mlada žena spoj šké nika prajti svojmi mladomi možej, dapa nikak se ne poküsi vösprajti. Mauž go pa prosti, aj povej, ka šké, zdaj je že vseedno, kakoli strašno de gučala. Žena pa zdaj etak pravi: "Nika ti morem ovaditi. Ge sam pred teov že rada mejla ednoga moškoga."

Mladi mauž pa etak pravi: "No, pa te je tau ti nika? Ge ti."

I. Barber

PORABJE

**ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobotica
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993 se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3 zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).